

Жаліна Катерина Русланівна,
здобувач ступеня вищої освіти бакалавра
Дніпропетровського державного
університету внутрішніх справ
Науковий керівник: Кисельов А. О.,
доцент кафедри оперативно-розшукової
діяльності факультету підготовки фахівців
для підрозділів кримінальної поліції
Дніпропетровського державного
університету внутрішніх справ,
кандидат юридичних наук, доцент

ОСОБЛИВОСТІ ВИКОРИСТАННЯ СУЧАСНИХ ПРОГРАМНО-АНАЛІТИЧНИХ КОМПЛЕКСІВ ПІД ЧАС ЗДІЙСНЕННЯ КРИМІНАЛЬНОГО АНАЛІЗУ

Рушійною силою світових процесів є інформація, при цьому у сфері боротьби зі злочинністю та її запобігання необхідно приймати рішення на основі точної та актуальної інформації. Це – визначальний чинник, який зумовлює досягнення позитивного результату і дозволяє всім працівникам органів правопорядку, які ведуть боротьбу зі злочинністю, бути на крок попереду правопорушників.

Звідси, важливим при здійсненні кримінального аналізу є його результати, а саме якість отриманої інформації, яка в подальшому буде використовуватися у діяльності правоохоронних органів.

Окремо також відзначимо, що на сьогодні у світі надзвичайно активно розвиваються інформаційні технології. У зв'язку з цим у діяльності правоохоронних органів спостерігається тенденція заміни інформаційно-пошукових систем, які були призначені для зберігання, пошуку та надання інформації користувачеві на інформаційно-аналітичні системи – особливий клас інформаційних систем, які призначені для аналітичної обробки даних, а не для автоматизації повсякденної діяльності організації.

Отже, вище зазначені обставини і породжують актуальність цього дослідження, оскільки доцільним на сьогодні є дослідження особливостей використання сучасних програмно-аналітичних комплексів під час здійснення кримінального аналізу.

Аналіз сучасних програмно-аналітичних комплексів розпочнемо із системи RICAS – Realtime intelligence crime analytics system. Це унікальна інтелектуальна система кримінального аналізу даних, яку розробили у Харкові, вона об'єднала в єдиному просторі відображення основних і найбільш передових методів і методик кримінального аналізу та аналітичного пошуку в реальному часі, що дозволяє значно підвищити ефективність і результативність розкриття злочинів по гарячих слідах і нерозкритих раніше злочинів [1].

Особливостями використання цієї системи є те, що аналітична робота в системі виконується в автоматизованому режимі у два етапи:

на першому етапі по запиті, що надійшов в систему за допомогою розроблених алгоритмів аналітичного пошуку, автоматично здійснюється пошук, результати якого відображаються в текстовій формі і на географічній карті. На другому етапі, оператором, в ручному режимі, здійснюється візуальний аналіз отриманих даних і приймається остаточне рішення або системі задаються додаткові уточнюючі запити [1].

Окрім того, до особливостей цієї системи варто віднести такі: пошук прихованих закономірностей (зв'язки стають очевидними у процесі виведення структурованої інформації у візуальне середовище відображення); семантичне ядро системи дозволяє будувати складні пошукові запити, які включають в себе різні динамічні та статичні компоненти – обмеження за часом, методом скоєння злочину, дислокації тощо; система включає в себе візуальний темпоральний аналіз (відображення хронології подій, що відбулися і тимчасове розмежування дозволяє оперативно виявляти приховані просторово-часові закономірності між різними подіями) [3, с. 355–356].

Наступним видом програмно-аналітичних систем, яка використовується у кримінальному аналізі є система IBM I2, яка складається з декількох пакетів, кожен з яких має особливості застосування.

Пакет I2 – потужна аналітична база даних, за допомогою якої можна об'єднати інформацію з різних джерел в одній схемі: відображає взаємозв'язки між людьми, банківськими рахунками, організаціями, номерами телефонів, майном юридичних осіб тощо. Особливо ефективною така система є при розслідуванні кримінальних правопорушень, що вчиняються за складними схемами [2, с. 123].

Пакет IBM i2 Analyst's Notebook призначений для оперативного аналізу величезних обсягів інформації, що накопичена державними органами, установами та підприємствами та швидкого пошуку необхідної інформації у складних базах даних. Найбільш корисним цей пакет є для запобігання терористичної та шахрайської злочинності [2, с. 123].

Пакет IBM i2 iBase – аналітичний додаток, який дозволяє координувати злагоджені дії команди аналітиків. За допомогою цієї системи вирішується повсякденна проблема аналітиків, яка полягає у виявленні та розкритті особливостей взаємозв'язків, шаблонів і тенденцій в сучасних умовах, що характеризуються стрімким зростанням обсягів складних структурованих і неструктурованих даних [2, с. 123–124].

Пакет IBM i2 iBridge призначений для з'єднання користувачів IBM i2 Analyst's Notebook безпосередньо з необхідними базами даних підприємств, установ, організацій [2, с. 123–124].

Спираючись на міжнародний досвід провідних держав світу, можемо також виокремити технології OSINT, які у США успішно використовують для протидії та ефективному розкриттю

кіберзлочинів, а у Великобританії за допомогою нього здійснюється первинний збір інформації, яка в подальшому потрапляє до співробітників спецслужб для її використання за конкретними напрямками досліджень [4, с. 380] та ePOOLICE – система раннього виявлення загроз із боку організованих злочинних угруповань з використанням методів обчислювального сканування і розвідувальних систем розроблену країнами ЄС [5, с. 74].

Таким чином, особливості використання сучасних програмно-аналітичних комплексів під час здійснення кримінального аналізу полягають у тому, що, по-перше, вони є ефективними при аналізі різних видів даних одночасно. Більше того, вони можуть зв'язувати одночасно декілька інформаційних систем, а також аналізувати та порівнювати дані таких систем. По-друге, такі системи дозволяють заощаджувати багато часу, оскільки аналізують інформацію за достатньо короткі проміжки часу.

До особливостей використання таких систем також варто віднести необхідність спеціальної підготовки фахівців та адаптації їх до умов конкретного правоохоронного органу, у якому така система буде застосовуватися під час здійснення кримінального аналізу.

Відзначимо також, що врахування особливостей використання кожної окремої програмно-аналітичної системи, дозволить максимально використати потенціал таких систем та отримати корисну інформацію.

Список використаних джерел

1. REAL-TIME INTELLIGENCE CRIME ANALYTICS SYSTEM.
URL: <http://ricas.org/uk/>.

2. Онищенко Ю.М. Сучасні інструменти аналітичної роботи для підрозділів Національної поліції України. *Протидія кіберзагрозам та торгівлі людьми* (26 листоп. 2019 р., м. Харків) / МВС України, Харків. нац. ун-т внутр. справ; Координатор проектів ОБСЄ в Україні. Харків: ХНУВС. 2019. С. 123–124.

3. Онищенко Ю.М. Інтелектуальна система кримінального аналізу даних RICAS. Всеукраїнська науково-практична конференція: «Актуальні питання забезпечення публічної безпеки, порядку в сучасних умовах: поліція та суспільство – стратегії розвитку і взаємодії»: 36. тез доповідей. Маріуполь: ДВНЗ «ПДТУ». 2018. С. 354–356.

4. Онищенко Ю.М. Міжнародний досвід використання OSINT. *Актуальні питання протидії кіберзлочинності та торгівлі людьми* (23 листоп. 2018 р., м. Харків) / МВС України, Харків. нац. ун-т внутр. справ; Координатор проектів ОБСЄ в Україні. Харків: ХНУВС. 2018. С. 379–381.

5. Струков В.М., Узлов Д.Ю., Гнусов Ю.В. Інструментальні інтелектуальні платформи для кримінального аналізу. *Право і безпека*. 2021. № 4 (83). С. 64–79. doi: <https://doi.org/10.32631/pb.2021.4.07>.